

Judiska museet har ombetts att lämna synpunkter på **Ku2020/01900 - handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken**. Svaret är något sent inkommit men museet hoppas att synpunkter ändå kan vara värdefulla i det fortsatta arbetet med en förändrad och mer effektivt genomförd minoritetspolitik.

Under de senaste åren, i arbetet med att forma ett nytt judiskt museum i Stockholm, med säte på den autentiska platsen för Stockholms första judiska församling och den av Sveriges riksdag instiftade Judiska nationen 1782, har frågorna kring en minoritets kulturarv ständigt stått i centrum för museets arbete. Möjligheten att förevisa en minoritets kulturarv, tillgänglighet och inte minst kunskaperna kring det judiska kulturarvet är frågor som kommit att bli mycket aktuella. Här är värt att betona att utredningen i mycket hög grad kretsar kring språk medan museet de senaste åren lyft fram det svensk-judiska kulturarvet. Både aspekterna är lika viktiga och måste beaktas i det fortsatta arbetet.

Judiska museet instämmer starkt med Isof i att "allmänhetens medvetenhet och kunskap om de nationella minoritetsspråken har stor betydelse för revitaliseringens förutsättningar" samt "att öka medvetenhet och kunskapen om de nationella minoritetsspråken är därför inte bara en fråga för minoritetsgrupperna själva, utan i högsta grad en fråga för hela samhället." Vi instämmer också i att det är viktigt att minoritetsspråken syns i kulturlivet. Men vi vill också trycka på att detta gäller inte bara minoritetsspråken utan också minoriteternas kultur och kulturyttringar. Kunskapen kring de nationella minoriteternas traditioner, kulturer och historia måste öka i samhället på bred front. Insatser för språken kan inte isoleras från övriga insatser för de nationella minoriteterna och kunskap kring dem i majoritetssamhället. Ett mer integrerat synsätt skulle bättre främja målsättningen att öka minoriteternas synlighet och status i samhället.

Judiska museet har i sitt arbete med att forma ett nytt judiskt museum som sätter relationen mellan minoritet och majoritet i blyxtbelysning kommit att ägna sig mycket åt dessa frågor och bör därför framgent ses som en resurs när det gäller kulturarv och minoritetsfrågor. Metoder och angreppssätt för att på ett tydligt sätt förevisa hur ett samhälle förändras och påverkas av en minoritets deltagande kan också vara värdefulla i det fortsatta arbetet och även vara relevant för andra minoriteter. Det är en första viktig slutsats inför arbetet med att bevara och revitalisera de nationella minoriteternas språk och kultur samt delaktighet i det svenska samhället.

Inom ramen för dessa processer kan museet bidra med värdefulla kunskaper och kompetens och inte minst en historisk tillbakablick vad gäller relationen mellan minoritet och majoritet. Judiska museet är en fristående organisation med stora kunskaper i hur ett kulturarv samlas, vårdas och tillgängliggörs. Detta bör beaktas i det fortsatta arbetet med den nationella minoritetspolitiken på ett generellt plan. Vi är att betrakta som en omistlig aktör gällande judiskt kulturarv i Sverige!

I handlingsprogrammet föreslås att "Kulturrådet bör i sitt uppdrag att verka för de nationella minoriteternas kultur särskilt prioritera projekt som innefattar de nationella minoritetsspråken." Detta anges som en kostnadsneutral åtgärd. Judiska museet uppfattar detta som att redan öronmärkta pengar till kulturen ska omfördelas, där språkrelaterade projekt ska få prioritet. Detta skulle kraftigt påverka Judiska museets verksamhet, men även annan judisk kulturverksamhet

generellt, negativt. Dels kommer det innebära än mindre pengar för kulturverksamhet, dels slår det ogynnsamt mot den judiska minoriteten. Språk och kultur går hand i hand, men är inte desamma. Det flesta judar i Sverige talar inte jiddisch samtidigt som inte alla talare av jiddisch är judar. Det måste vara möjligt för en aktör som Judiska museet, som når en stor allmän publik, att kunna söka generösa bidrag från Kulturrådet utan att konkurrera med språkmedel. Vår publik är den breda allmänheten, som genom oss får tillgång till kunskap om den judiska minoritetens villkor, kulturyttringar, historia samt språk. Detta ökar synligheten och i förlängningen statusen för jiddisch och minoriteten judar, vilket som påpekas i handlingsplanen är av yttersta vikt för revitaliseringen.

Ett område som helt saknas i svenska museisamlingar, och tyvärr också är underrepresenterade på Judiska museet, är jiddischrelaterade föremål. Judiska centralrådet har tidigare konstaterat att jiddisch är betrakta som ett kulturarvsspråk mer än ett modersmålspråk. Därför föreslår vi att som en del av revitaliseringsarbetet satsar på att också samla och bevara sådant som har med språk att göra – arkivhandlingar, bilder, artefakter. Judiska museet skulle villigt emottaga ytterligare medel för att sätta ett sådant större arbete nationellt gällande jiddisch och jiddischkultur i Sverige.

Christina Gamstorp

Museichef

Yael Fried

Intendent

Judiska Museet

Postadress: Box 2056, 103 12 Stockholm | Besöksadress: Själagårdsgatan 19
Tel: 08 30 15 00 | E-post: info@judiskamuseet.se | Hemsida: www.judiskamuseet.se
Bankgiro: 5659-7594 | Swish: 1234029914